

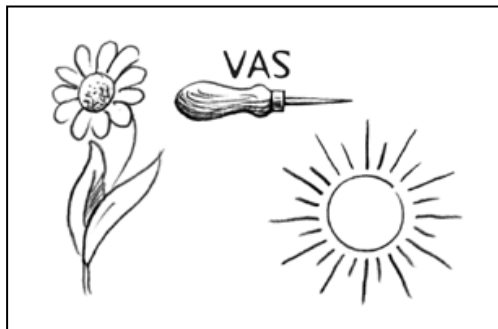
FORGÓSZÉL

Hon- és népismeret levelező verseny
Középdöntő

Név:	Osztály:	Elért pontszám:	Beküldési határidő: 2021. április 16.
Iskola neve, címe:			

Eredményesen versenyeztél három fordulón keresztül, ezért örömmel köszöntünk a középdöntőben. Közeledik a húsvéti ünnepkör. Ismerd meg a feladatok segítségével ennek az időszaknak a jellegzetes szokásait, jellemző ételeit!

1./ A húsvéti ünnepkör kezdőnapja szerepel az alábbi betűrejtvényben. Írd a megfejtést a vonalra, és írd alá, hogy idén milyen naptári napra esik ez a jeles nap?

Pest megyében és Magyarország északi megyéiben a virágvasárnaphoz két jellegzetes leányszokás is kapcsolódott.

2./ Az alábbi leírásban a megvastagított betűkből összeolvashatod a szokások nevét. Az alá a szöveg alá írd ezeket a megnevezéseket, amelyek az adott szokásról szólnak!

Egy menyecskének öltöztetett szalmabáb személyesítette meg a telet, a bőjtöt, a betegséget. A bábu ruháját darabonként szedték össze az abban az évben férjhez ment menyecskéktől. A lányok énekszóval vitték végig a falun. A falu végére érve a bábút **l**evetk**ő**ztették, széts**z**edték, és vízbe dobták, e**s**etleg elégették.

Különböző nagyságú zöld ágakat szalagoztak fel, és kifújt tojásokkal díszítették. 8–10 lány vitt egy ágat, ami a tavasz közeledtét hirdette. Házról házra jártak és énekeltek. A gazdasszony letört egy kis gallyat az ágról, megveregette vele a lányokat, és azt mondta: „Mind menjetek férjhez!” A gallyat eltette, és a kikelt kislibákat átbújtatta alatta, hogy egészségesek legyenek.

3./ Az előző feladatban szereplő szalmabáb neve egy böjti ételre utal, amelynek alapja az erjesztett gabonalé. Keresd meg a Magyar néprajzi lexikonban az erjesztett gabonaléről szóló leírást, és a szócikk alapján válaszolj az alábbi kérdésekre!

Mi az alapanyaga? _____

Mivel öntik le ezt az alapanyagot? _____

Milyen edényben készítik el? _____

Hogyan nevezik a leszűrt savanyú lét, illetve az ebből készült levest?

A Dunától keletre: _____

Erdélyben: _____

Dunántúlon: _____

Hont, Nógrád, Gömör megyében: _____

A húsvétot megelőző nagyhét jeles napjaihoz is számtalan szokás kapcsolódik.

Nagycsütörtökön, a Délvidéken ezen a napon fiatal csalánt vagy spenótot ettek, hogy jó termés legyen. A csirkék ételébe is vagdalt csalánt keverték.

4./ Ezeknek az ételeknek a fogyasztása miatt milyen elnevezése ismert még nagycsütörtöknek?

Nagypéntek Jézus kereszthalálának emléknapja, a böjt és a gyász ideje. Ilyenkor a legtöbb templomban passiójátékot rendeznek, amelyben bemutatják a szenvedéstörténetet.

5./ Mit jelent a teljes böjt? (Segít a Magyar néprajzi lexikon böjt szócikke.)

6./ Milyen böjti ételeket fogyasztottak?

Keresd meg az alábbi betűsorban ezeknek az ételeknek a nevét és a kihúzás után írd a nevüket a vonalakra! A fennmaradó betűkből összeolvashatod, hogy milyen tilalom vonatkozott erre a napra.

TÚZGYASZALTYÜMÖLCSÚJTÁFŐTTTÉSZTASITIFŐZELÉKLALSAVANYÚ LEVESOM

Nagypénteki tilalom: _____

Nagyszombaton ért véget a 40 napos böjt. A nap leglátványosabb egyházi szertartása a feltámadási körmenet. Sok helyen a falu legtekintélyesebb embere, a bíró vitte a feltámadt Krisztus szobrát. A feltámadási körmenet után hazatérő családok elfogyasztották a húsvéti vacsorát.

7./ Húzz vonalat annak az ételnek a képétől a tányérig, amit a húsvéti vacsorán fogyasztottak!

8./

A következő három anagramma megfejtése után írd be a kapott szokásneveket a róluk szóló leírás vonalára!

ESTE ELÉLT SZÉN

AKÁR SÉRÜLHET

ÉKES JUSS ÉREZ

Nagyszombatról húsvétvasárnapra virradó éjszaka a falu apraja-nagyja énekelve, imádkozva végigjárta a falubeli és a határban lévő keresztet. A _____ a legtávolabbi keresztnél ért véget. Itt előzőleg valaki elrejtette a Feltámadt Krisztus szobrát, amit együtt vittek vissza a templomba.

Húsvétvasárnap katolikus és protestáns falvakban egyaránt szokásban volt a húsvéti _____, amelyen elsősorban férfiak vettek részt. A vetések között zászlókkal, énekszóval körmenetet tartottak, hogy a vetés bővebb termését elősegítsék, a kártevőktől, természeti csapásoktól megóvják, és a föltámadt Krisztus hatalmával a gonosz szellemeket elrettentsék.

A húsvéti _____-re egy kosárban vitték a tojást, sonkát, kalácsot, tormát, sót, szöttes vagy hímzett terítővel letakarva. Az ételek alá gyakran a vetőabroszt tették, és délben ezt terítették fel az asztalra. A megszentelt étellel a mise után nagyon siettek, mert úgy tartották, hogy aki először ér haza, annak a családja először fog végezni az aratással is.

9./ Kérdezd meg nagymamádát vagy egy idősebb rokont, ismerőst, hogy milyen süteményeket sütöttek húsvétkor! Válaszd ki az egyiket, és írd le ide a receptjét!

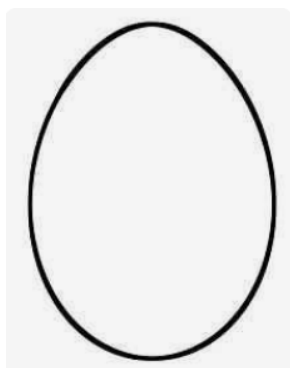
10./ Húsvéthétfőn még ma is kedvelt szokás a locsolkodás. Keresd meg a Magyar néprajz nyolc kötetben VII. kötetében a húsvéthétfő leírásánál (<http://mek.niif.hu/02100/02152/html/07/110.html#114>)

azt a locsolóverset, amelyben a kertészlegény szó szerepel!

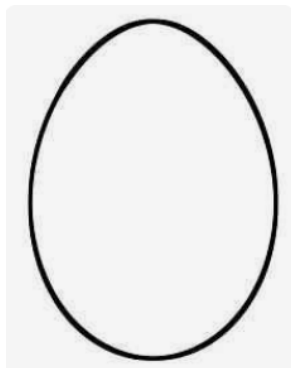
Mely településeken mondták ezt a versikét?

Az olvasottak vagy az általad ismert locsolóversek közül válaszd ki a legkedvesebbet és írd le!

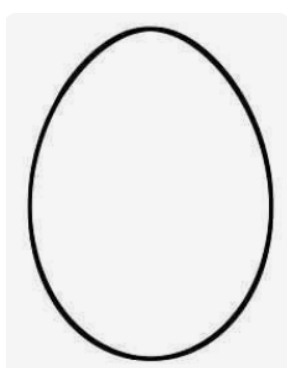
11./ A lányok a locsolkodást hímes tojással köszönték meg a legényeknek. Keresd meg Antal Tankó Mária: Gyimesi írott tojások című művét (<https://mek.oszk.hu/02900/02907/html/>) és a lenti tojásokat díszítsd a könyvben szereplő motívumok alapján!

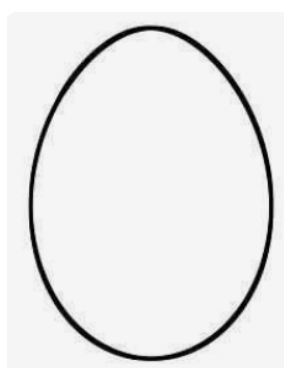
töltött rózsza

fűzfalapi

kakastaré

fecske farka

Nézzesd meg a többi mintát is és válaszd ki a számodra legérdekesebbnek, legszebbnek, legkülönlegesebbnek tartott mintát és azt is rajzold meg és nevezd meg a mintát!

